

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelseförvaltningen

Kod: 1.1.3.1

Sevgi Cakir

Dnr: KS/2024:00845

Medgivande till utredning av nytt verksamhetsområde samt kapitaltäckning avseende insamling av koldioxid i Söderenergi AB

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

- Kommunfullmäktige medger att Södertörns Energi AB, i samarbete med Telge AB, ålägger Söderenergi AB att:
 - Fortsätta att utreda möjligheterna för att påbörja verksamhet i syfte att fånga in koldioxid från atmosfären, så kallad bio-CCS.
 - Vid en positiv samlad bedömning från ovanstående utredning gå vidare med planering inför beslut om införande av den nya verksamheten.
- Kommunfullmäktige medger att Södertörns Energi AB utfärdar en kapitaltäckningsgaranti till förmån för Söderenergi AB och de arbeten som nämns under punkterna 1a och 1b, samt att kommunen säkerställer Södertörn Energi AB:s finansiella åtagande, för Botkyrka kommuns del uppgående till som mest 21,75 miljoner kronor.
- Beslut avseende punkterna 1 och 2 är avhängiga motsvarande beslut i Huddinge kommun och Södertälje kommun.

Sammanfattning av ärendet

Sveriges långsiktiga klimatmål är att till 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. För att nå det målet behöver kompletterande åtgärder göras, där bland annat avskiljning och lagring av koldioxid av fossilt ursprung ses som möjliga åtgärder om andra alternativ saknas för att inte ha några nettoutsläpp.

Söderenergi AB (nedan kallat Söderenergi) har sedan 2020 undersökt möjligheten att anlägga en bio-CCS (Carbon Capture and Storage)-anläggning vid Igelstaverket med syfte att fånga in koldioxid av biogent ursprung. Arbetet har hittills genomförts i tre faser som visar på att Söderenergi har bra förutsättningar för att utveckla bio-CCS, att det finns potential att fånga in cirka 500 000 ton biogen koldioxid per år från Igelstas kraftvärmeverk och att de lokala konsekvenserna är hanterbara i förhållande till den globala nyttan med bio-CCS.

Arbetet fortsätter nu i en ny fas, fas 4, med syfte att arbeta fram ett investeringsbeslut i en kommande anläggning och till det investeringsbeslutet ha hela värdekedjan tryggad. Beslut avseende en investering i en eventuell anläggning väntas ske runt kvartal två 2026.

Söderenergi har fått 75 miljoner kronor i bidrag från Energimyndigheten till arbetet i fas 4, bidraget är villkorat med att Söderenergi ska investera lika mycket själva (75 miljoner kronor). Ägarkommunerna föreslås, utifrån sin ägarandel, säkra upp till det totala beloppet på 75 miljoner kronor, genom att säkerställa erforderlig nivå på låne- och borgensramen.

Ärendet

Sveriges långsiktiga klimatmål är att till 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. För att nå det målet behöver kompletterande åtgärder göras, där bland annat avskiljning och lagring av koldioxid av fossilt ursprung ses som möjliga åtgärder om andra alternativ saknas för att inte ha några nettoutsläpp.

Söderenergi har sedan 2020 undersökt möjligheten att implementera bio-CCS vid Igelstaverket, med en beräknad kapacitet att fånga in 500 000 ton biogen koldioxid per år. Arbetet har hittills omfattat en förstudie (2020–2021), en systemstudie (2021–2022) samt förprojektering och fördjupade miljöstudier (2023–2024). Nästa steg är en plan för projektering av en anläggning (fas 4), vilket är det sista steget inför ett investeringsbeslut. Planerad projekttid för nästa steg är från nu fram till och med juni 2026. Målet är att anläggningen ska vara i drift senast 2030.

Söderenergi beslutade den 26 september 2024 att ge bolagets VD uppdraget att starta fas 4 i projektet så snart finansiering av de 75 miljonerna är klar, i enlighet med aktuellt förslag. Beslutet är villkorat att ägarbolagen godkänner starten av fas 4. Södertörns Energi AB fattade den 17 december 2024 beslut om att godkänna Söderenergis förslag till genomförande av fas 4. Beslutet villkoras likalydande beslut i Telge AB. Södertörns Energi AB beslutade därutöver att ge Söderenergi en kapitaltäckningsgaranti på upp till 43,5 miljoner kronor (21,75 miljoner kronor vardera för Botkyrka respektive Huddinge kommuner) för att säkerställa finansieringen av fas 4, samt att skicka ärendet vidare för medgivande i respektive ägarkommuns fullmäktige.

Finansieringen för fas 4 inkluderar ett bidrag från Energimyndigheten på 75 miljoner kronor med krav på motsvarande egen finansiering från Söderenergi. För att säkerställa projektets fortsatta finansiering under fas 4 behöver Söderenergi därför en kapitaltäckningsgaranti från sina ägare Södertörns Energi AB och Telge AB. Garantin föreslås i ett andra led täckas upp av respektive ägarkommun i förhållande till ägarandel. I det fall Söderenergi behöver påkalla garantin går bolagets ägare in med ett villkorat aktieägartillskott, med en överföring av likviditet till Söderenergi som följd. Ägarkommunernas åtagande gentemot ägarbolagen innebär att kommunerna vid behov säkrar bolagens tillgång till likviditet via säkerställande av erforderlig nivå på låne- och borgensramar. För Botkyrka kommuns del, med ett ägande i Söderenergi på 29 procent, innebär det ett åtagande på som mest 21,75 mnkr. Bolaget för också diskussioner med externa intressenter om förtida köp av negativa utsläppskrediter för att säkra ytterligare finansiering.

Avsikten är att finansiering av en eventuell framtida anläggning i huvudsak ska ske i form av en kombination av offentligt stöd, investeringsfond, lån och partnerskap. Fas 4 innebär även att säkerställa finansieringen inför ett investeringsbeslut avseende eventuell utbyggnad av anläggning för Bio-CCS.

För ytterligare information se Bilaga 1 Verksamhetsbeskrivning bio-CCS.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Åtgärder för reduktion av koldioxid i atmosfären är av nationellt intresse. Det faktum att antalet potentiella insamlingspunkter är begränsat innebär en möjlighet för Söderenergi att bidra till de nationella klimatmålen. Samberedning har skett mellan ägarkommunerna i framtagande av detta ärende och i dialog med Söderenergi. Förvaltningen ser ett fortsatt värde i att färdigställa den undersökning som påbörjades 2020 i syfte att klargöra ekonomiska och tekniska förutsättningar för insamling av koldioxid. Förvaltningen ser därmed också ett värde i att Södertörns Energi AB via en kapitaltäckningsgaranti säkerställer Söderenergis ekonomiska förmåga att genomföra utredningen, och att Södertörns Energi AB:s förmåga att tillskjuta likviditet till Söderenergi säkerställs med erforderliga låne- och borgensramar från ägarkommunerna. Anmodan om anpassning av låne- och borgensram hanteras i ärende KS/2025:00003, ”Utökad låneram för Södertörns Energi AB”.

I föreliggande ärende behandlas endast fas 4 i utredningen av nytt verksamhetsområde. Efter genomförd utredning ska en samlad bedömning ligga till grund för beslut om vägval. Ett eventuellt beslut om genomförande kommer att prövas i särskild ordning.

Barnkonsekvensanalys

Inte aktuellt.

Ekonomiska konsekvenser

Totalt föreslås ägarkommunerna bistå med likviditet i syfte att finansiera utredningskostnader på 75 miljoner kronor, fördelat enligt ägarandel. Det finns inga garantier för vad utfallet i fas 4 landar i inför beslut avseende en eventuell anläggning för bio-CCS. Om utredningen inte påvisar möjligheter till framtida utveckling av bio-CCS, eller om ägarkommunerna av andra anledningar väljer att inte gå vidare med projektet, uteblir framtida värden och Söderenergi får inte kompensation för nedlagda kostnader.

Ägarkommunernas risk ligger i att ägarbolagen Södertörns Energi AB och Telge AB, i händelse av att Söderenergi inte förmår betala tillbaka erhållet aktieägartillskott, får svårighet att betala tillbaka lånen till ägarkommunerna.

Söderenergis kärnverksamhet, att producera värme och el, ska inte finansiera vare sig utvecklingen eller driften av en eventuell framtida bio-CCS-anläggning.

Inför ett investeringsbeslut kommer även andra frågor att behöva hanteras för att säkra den långsiktiga organiseringen, till exempel revidering av bolagsordning, ägardirektiv och organisatorisk uppsättning.

Ägarbolagen har tillsammans löpande dialog med Söderenergi och följer projektets utveckling.

Underlag för beslut

- Tjänsteskrivelse – Medgivande till utredning av nytt verksamhetsområde samt kapitaltäckning avseende insamling av koldioxid i Söderenergi AB.
- Bilaga 1 Verksamhetsbeskrivning bio-CCS.
- Bilaga 2 Protokollsutdrag Södertörns Energis AB:s Inriktningsbeslut Bio-CCS fas 4.

Fastställd av

Kommundirektör
Chris Österlund

Tillförordnad Ekonomidirektör
Ralph Strandqvist

Skickas till

Södertörns Energi AB

Söderenergi AB

Huddinge kommun

Södertälje kommun

Telge AB

Finans- och koncerncontroller Huddinge kommun

Koncerncontroller Botkyrka kommun